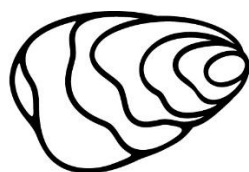
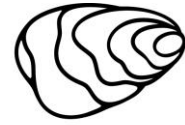

Østersdugnaden 2020

Oppsummering av Østersdugnaden 2020 i Vestfold og Telemark

ØSTERSDUGNADEN

ØSTERSDUGNADEN

Innhold

Innledning.....	3
Østersdugnaden og Koronavirus.....	4
Organisering.....	4
Forberedelser	6
Gjennomføring	10
Resultater	12
Status i hver kommune	17
Økonomi:.....	22
Oppsummering og anbefaling for videre gjennomføring	23

Innledning

Stillehavsøsters har hatt en eksplosiv vekst i Oslofjorden, og er å finne langs store deler av kysten i Vestfold og Telemark. Skjellene formerer seg og vokser fort og har en svært skarp skallstruktur. Dette gjør at aktiviteter som bading og annen rekreasjon ved kysten trues, samtidig som at stillehavsøsters potensielt kan gjøre stor skade på naturen ved at den kan overta og dominere store arealer blant annet ved å utkonkurrere stedegne norske arter. Østersdugnaden i Vestfold og Telemark har blitt etablert for å forsøke å motvirke dette.

Det er en bred enighet om at vi ikke klarer å fjerne stillehavsøsters fra våre farvann, men at vi gjennom Østersdugnaden kan redusere problemet lokalt gjennom manuell plukking og fjerning i de viktigste områdene. Vår holdning er fortsatt at stillehavsøsters skal vekk fra våre strender, og målet er å få med hele befolkningen i det nye storfylket Vestfold og Telemark til dugnadsinnsats.

Etter flere sesonger med Østersdugnaden i Vestfold, ble Østersdugnaden i år utvidet til å gjelde alle kystkommunene i Vestfold og Telemark.

Østersdugnaden 2020 er nå gjennomført, og oppsummeringsrapporten beskriver hva som er utført og hvordan dugnaden har blitt organisert. Rapporten tar også for seg noen anbefalinger for videre utvikling i 2021.

På vegne av prosjekteierne i Østersdugnaden vil vi også benytte anledningen til å takke alle samarbeidspartnere og dugnadsgjenger for god gjennomføring i 2020!

Oktober 2020

Kristian Ingdal (sign)

Prosjektleder

Vestfold og Telemark fylkeskommune

Hanne Thoen (sign)

Prosjektmedeier

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark

Østersdugnaden og Koronavirus

Koronaviruspandemien satte som kjent en rekke begrensninger på gjennomføring av arrangementer, og dette gjaldt også Østersdugnaden. Mange dugnadsarrangementer ble satt på vent, og planlagte "turneer" hvor vi inviterte ulike grupperinger og annonserte etter dugnadsviljen måtte avlyses. Likevel ble det gjennomført mange private initiativ i små grupper, samt at prosjektets feltmannskap gjennomførte mye rydding selv.

1. mai var anbefalingen på gruppestørrelsen på maks 8 personer, og med to meter avstand. Disse restriksjonene satte sine begrensninger for å invitere til dugnad. Restriksjonene ble gradvis mildere, men fremdeles "ugreit" å anmode/invitere til folkesamling. 29. Mai ble gruppestørrelse økt til 50 personer, med en avstand på 1 meter.

Hytteforbudet ble etter hvert opphevet, og vi merket en betydelig oppgang av hytte- og veilag som meldte sin interesse for å bidra i stillehavsøstersplukkingen.

Vi leverte ut hansker til de som deltok på dugnaden, og disse ble som regel ikke tatt inn igjen. Utstyr som ble brukt, det være seg vadere, vannkikkerter, hakker eller våtdrakter ble vasket grundig etter bruk, eller satt i karantene.

Organisering

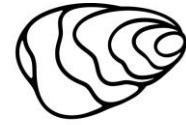
Vestfold og Telemark fylkeskommune (VTFK) har rollen som prosjektleder, og er sammen med Fylkesmannen i Vestfold og Telemark (FM) ansvarlige for Østersdugnaden.

Fylkeskommunen har, med regionalt ansvar for friluftslivet, hovedansvaret for rydding av strender og badeområder. De har også hovedansvaret for kontakt og informasjon til kommunene, tekniske løsninger som for eksempel hjemmeside, facebook-profil og kartløsninger. Fylkeskommunen har også ansvar for kommunikasjonsarbeid og henvendelser fra media. Fylkeskommunen har sammen med Fylkesmannen økonomiansvar. Nytt av året er at fylkeskommunen har ansatt en person som fikk rollen som feltansvarlig.

Fylkesmannen i Vestfold og Telemark er ansvarsmyndighet for fremmede arter, og er sammen med fylkeskommunen ansvarlig for Østersdugnaden. De har hovedansvaret for rydding i viktige naturområder, samt håndtering og sluttbehandling av plukkede stillehavsøsters. Dette innebærer blant annet dialog med andre statlige myndigheter som for eksempel Statens naturoppsyn, Verneområdeforvaltningen, Miljødirektoratet og Mattilsynet. Fylkesmannen har sammen med fylkeskommunen økonomiansvar.

Østersdugnaden inngikk også i 2020 et samarbeid med friluftsrådene i fylket. Dette er Oslofjordens Friluftsråd (OF) og Grenland Friluftsråd (GF). De utgjorde en stor del av prosjektets feltmannskap, som sammen med feltansvarlig i Østersdugnaden har sørget for opplæring av dugnadsgjenger, utlån av utstyr, gjennomføring av kartlegginger og ryddedugnader, samt sørget for bortkjøring av ryddet stillehavsøsters.

Grenland friluftsråd har i hovedsak jobbet i Bamble, Porsgrunn og Kragerø, Oslofjordens friluftsråd har i hovedsak jobbet i Larvik, Sandefjord og Holmestrand, mens Feltansvarlig i Østersdugnaden hovedsakelig har operert i Færder, Tønsberg og Horten. Feltansvarlig i

ØSTERSDUGNADEN

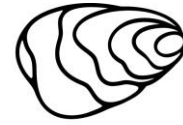
fylkeskommunen har også hatt mulighet for å ompostere mannskap ved behov, samt utført arbeid i de andre kommunene når annet feltmannskap ikke har hatt anledning.

Kommunene i Vestfold og Telemark har bidratt med informasjon og kunnskap for å velge ut strender og badeområder som bør ryddes. De har en viktig rolle når det kommer til informasjon til kommunens innbyggere, og har vært sentrale når det dukker opp lokale behov underveis.

De ulike Skjærgårdstjenesteenhetene i Vestfold og Telemark sitter på et sentralt virkemiddel for å frakte folk, utstyr og plukkede skjell til og fra øyer. De har også god kunnskap når det kommer til utvelgelse av områder som er aktuelle for dugnader. Alle enhetene har vært positive til å bistå i prosjektet, og har vært fantastiske å samarbeide med.

Mannskapet som har bidratt til årets Østersdugnad; Prosjektleder Kristian Ingdal (VTFK), Magnus Vike (GF), Dag-Roal Wisløff (OF), Feltansvarlig Maren Bonsaksen (VTFK), Prosjektmedeier Hanne Thoen (FM), Bjørnar Løkstad (GF), Jan Erik Tangen (FM)

ØSTERSDUGNADEN

Forberedelser

Tekniske løsninger

Prosjektet har utarbeidet og benyttet flere tekniske løsninger for å få en effektiv gjennomføring av Østersdugnaden. Det er viktig at brukere og interesserte får en enkel tilgang på informasjon og effektiv bistand. I og med at prosjektet er utvidet til hele det nye fylket, har det vært behov for mindre justeringer på disse, samt noe videreutvikling.

Hjemmesiden for prosjektet (www.ostersdugnaden.no) har blitt videreført med noen forbedringer. Denne fungerer som en informasjonskanal, hvor interesserte finner alt av relevant informasjon, enten det er [ryddeveileder](#), kontaktinformasjon, tips til gjennomføring eller en oversikt over resultater så langt. Hjemmesiden har også fungert som kanal for publikum for å melde inn gjennomførte dugnader.

På hjemmesiden finner en også flere kart, som gjør at en enkelt kan finne det en leter etter. Her finner en ulike kart med oversikt over hvor det er kartlagt stillehavsøsters, hvor det er utført ryddedugnader, hvor en kan levere plukkede skjell.

The screenshot shows the website header with the logo and a 'MENY' button. The main content area features a large image of oysters with a white box containing statistics: 30161 kilo østers er plukket i år and 249 strender er ryddet i år. Below this is a green button labeled 'Registrer plukking' with a right arrow. At the bottom, there are four dark teal navigation buttons: 'Hvordan bidra?' (with a thumbs up icon), 'Matsikkerhet' (with a fork and knife icon), 'Om prosjektet' (with a person icon), and 'Kart' (with a globe icon).

Det ble også opprettet en egen «østerstelefon», som folk kunne ringe til for å få bistand. Tanken bak dette er at en alltid kunne få tak i den som til enhver tid er på «vakt», enten det var via sms eller telefon. I tillegg ble det opprettet en egen epost til prosjektet (post@ostersdugnaden.no). Dette for at en ikke er avhengig av enkeltpersoner, og at flere kan betjene denne. Det virker som om at disse grepene har senket terskelen ytterligere for å ta kontakt med prosjektet, da det har vært mange henvendelser via disse kanalene.

ØSTERSDUGNADEN

Prosjektet har også utarbeidet en app-løsning, slik at feltmannskapet enkelt kan registrere utbredelse av stillehavsøsters i felt, samt legge inn resultater fra dugnader og plukkinger direkte i felt. Kombinert bruk av telefon og GPS-basert app gjør at en er sikker på at en registrerer korrekt, og videre sparer mye tid, og at det blir minimalt etterarbeid.

Prosjektets Facebook-profil er en plattform som når utrolig mange mennesker, og vi har nå ca 1500 følgere. Flere av innleggende har i sommer skapt økt engasjement blant nye østersplukkere, samt vært en viktig kanal for lokale medier å følge med på. Grunnet situasjonen rundt Koronaviruset har den i mindre grad enn i fjor blitt brukt for å opprette arrangement. Dette vil en forhåpentligvis øke neste sesong.

Oppsamlingspunkt

Ordningen fra tidligere år med oppsamlingspunkter spredt rundt i fylket ble videreført, da den har vist seg å være effektiv. Det har heller ikke kommet noen klager på at disse punktene er til sjenanse. Dette er enkle beholdere som er plassert godt synlig ved vei, slik at folk kan kvitte seg med mindre mengder østers selv. Punktene har blitt markert i kartet på hjemmesiden, slik at folk enkelt finner fram. Oppsamlingspunktene har også enkle infoplakater som informerer om prosjektet.

Det er lagt opp til at folk melder ifra når slike punkter er fulle, samt at feltmannskapet tømmer dem jevnlig og når de er forbi på andre oppdrag. Ordningen er ubemannet, men krever noe tilsyn. Oppsamlingspunkter på områder med mye stillehavsøsters stimulerer i tillegg til spontan rydding.

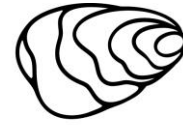

Figur 1; Oppsamlingspunkt på Bogen i Sandefjord

Kartlegging

Selv om det ble kartlagt mye i både 2018 og 2019, er det stadig behov for å holde oversikt på utbredelse og produksjon/påslag av nye stillehavsøsters i skjærgården. Dette for å bedre kunne beregne ressurser for kommende dugnader, samt for å kunne si noe om effekten av plukkingen.

Kartleggingen skjer i hovedsak på våren, men også igjennom sommeren og i forbindelse med ryddedugnader. Kartleggings-Appen brukes, noe som gjør arbeidet effektivt og minimerer etterarbeid for feltmannskapet. Kartleggingsmetoden er enkel, ved at tettheten av stillehavsøsters registreres på en rekke punkter, og et snitt trekkes ut. Det er viktig å kartlegge på lavvann, og gjøres enkelt med en vannkikkert.

ØSTERSDUGNADEN

Metoden er på ingen måte en vitenskapelig metode, men den er tilfredsstillende for å kunne planlegge dugnader og for å beregne dugnadsressurser på de ulike områdene. Det er viktig å påpeke at faktorer som vind, sedimenter i vannet, pollen mm. kan påvirke kartleggingen, samt at det kan være store variasjoner innad på et strandområde.

Kartlegging i viktige natur- og verneområder er mer utfordrende enn i rekreasjonsområder, da det er viktig å ikke forstyrre dyre- og plantelivet i disse områdene. Kartlegging av viktige natur- og verneområder vil bli utført sent høsten 2020, utenom sesong for hekking og fugletrekket. Det samme gjelder rydding av disse.

Utvelgelse av prioriterte områder.

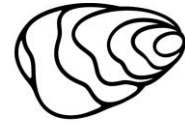
Prosjektet setter årlig opp en liste over områder som bør prioriteres, i tett samarbeid med blant annet kommunene. Dette blant annet på grunnlag av forrige sesongers erfaringer og gjennomføring av kartleggingen. Dette er områder som feltansvarlig må sørge for at blir plukket, enten via eget feltmannskap eller frivillige dugnadsgjenger. Områder som har funksjon både som rekreasjonsområde og viktig naturområde har høy prioritet.

Figur 2; Område med mye påslag som bør ryddes

Utlevering av plukkeutstyr

Som nevnt tidligere satte Koronasituasjonen noen rammer for gjennomføringen, deriblant måten vi leverte ut plukkeutstyr på. Måten vi fikk levert ut utstyr (hansker, nett og enkelt utstyr) til dugnadsgjenger måtte endres i forhold til 2019. Vi gikk bort fra å benytte servicetorgene hos kommunene, og utstyr ble kjørt ut til folk som hadde tatt kontakt. Dette ble i all hovedsak utført ifm. andre oppdrag, og fungerte dermed godt. Dette gjorde også at vi fikk god kontakt med en rekke folk, noe vi kanskje ikke hadde fått hvis de hadde plukket det opp selv.

Gjennomføring

Østersdugnaden har som mål å senke terskelen for å bidra til fjerning av stillehavsøsters, ved å legge til rette for at folk skal få enkel tilgang til informasjon og tett oppfølging. Likt for alle, om det er private eller organisasjoner, er at vi tilbyr opplæring, utlån av utstyr og bortkjøring av plukket stillehavsøsters etter endt innsats.

Private initiativ

Alle kan bidra til å fjerne stillehavsøsters på eget initiativ. Dette kan være private grunneiere, velforeninger eller andre organisasjoner/grupperinger, og som av ulike grunner har en egeninteresse av å bli kvitt stillehavsøsters i sitt nærmiljø. Denne gruppen klarer seg ofte selv, og krever lite oppfølging utover utlån av utstyr og borttransport.

Organiserte dugnader

På strender og badeområder med stor bruk og mye stillehavsøsters er det aktuelt å organisere en større dugnad. Slike områder blir ofte identifisert i kartleggingsfasen eller prioritert av kommune eller involverte i prosjektet. Det kan også være tilfeller der grupperinger tar kontakt og trenger bistand for å arrangere større, ofte gjentakende, dugnader.

Begrensningen rundt det å kunne samle større grupper, gjorde at feltmannskapet i Østersdugnaden plukket mye selv, ofte sammen med mindre grupper. Dette ble ikke annonsert, men avtalt direkte med de som tok kontakt. Eksempler på dette er mindre grupper fra noen skoleklasser samt lokale grupperinger.

Åpne dugnader

Åpne dugnader er dugnader som annonseres på Facebook og på hjemmesiden noen dager på forhånd, eller ved at vi dukker opp på populære strender når det er mye folk ute. Det ble kun utført noen slike dugnader i år, da dette ble nedtonet en god del grunnet Koronasituasjonen. Dette er imidlertid noe en kan forsøke å ta opp igjen i 2021, spesielt i juli måned.

Plukking ifm. kartlegging

Hvis en ifm. kartlegging kommer over mindre bestander kan det være aktuelt å rydde området med en gang. Dette har både fordeler og ulemper, og er noe feltmannskapet må vurdere fra gang til gang.

Avhending og etterbruk

Å få levert plukket stillehavsøsters skal være enkelt for de som har bidratt med dugnader. Etter endt dugnad meldes behov for henting inn via skjema på hjemmesiden, og prosjektet tar seg av henting. Vi tar høyde for at dette ligger veinært, slik at det enkelt kan plukkes opp. Hvis det plukkes på øyer eller langt fra vei, avtaler vi nærmere med Skjærgårdstjenesten eller andre båtordninger, slik at det bringes inn til land for videre transport. Samtidig anbefaler vi at mindre mengder (mindre enn et trillebårlass) kan komposteres på egen eiendom, eller leveres på etablerte oppsamlingspunkter. Opplegget med oppsamlingspunkter kombinert

ØSTERSDUGNADEN

med henteordningen har fungert godt. I all hovedsak blir all innsamlet østers mellomlagret før det blir kompostert på Jarlsberg Hovedgård.

Nytt av året er det har blitt utført flere tester med å brenne skjell i ulike ovner, med mål om å framstille kalkmaling og kalkmørtel i et kulturhistorisk perspektiv. Dette skjer i regi av prosjektet *Stillehavsøsters – miljøkatastrofe – gull for kulturminnevernet*. Østersdugnaden har bistått med tilgang på råvarer og noe bistand rundt dette.

Denne metoden virker svært lovende, og siste forsøk utførtes i midten av september. Da ble det brent en åpen mile med ca. 2000 kilo østers. Dette er et spor vi ønsker å følge, i håp om at plukket stillehavsøsters kan bli brukt som en verdifull ressurs, og som kan støtte opp om andre satsninger i fylket.

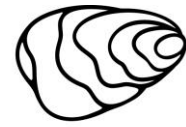
Mediadekning

Østersdugnaden har hatt over 50 presseoppslag i perioden mai-juli, og dette er både lokale, regionale og nasjonale medier, både innen aviser, radio og TV.

De ulike mediene har en viktig rolle i å få ut informasjon, og de har også i år hatt stor interesse av å følge prosjektet. Det er viktig å alltid styrke prosjektets felles budskap for å få folk til å ta del i dugnaden. Synlighet på flere plattformer er avgjørende for å nå fram til folk, og det er viktig å bruke tid på dette, samt stille opp når de ulike mediene tar kontakt. Det er fortsatt viktig at dette blir koordinert av prosjektledelsen.

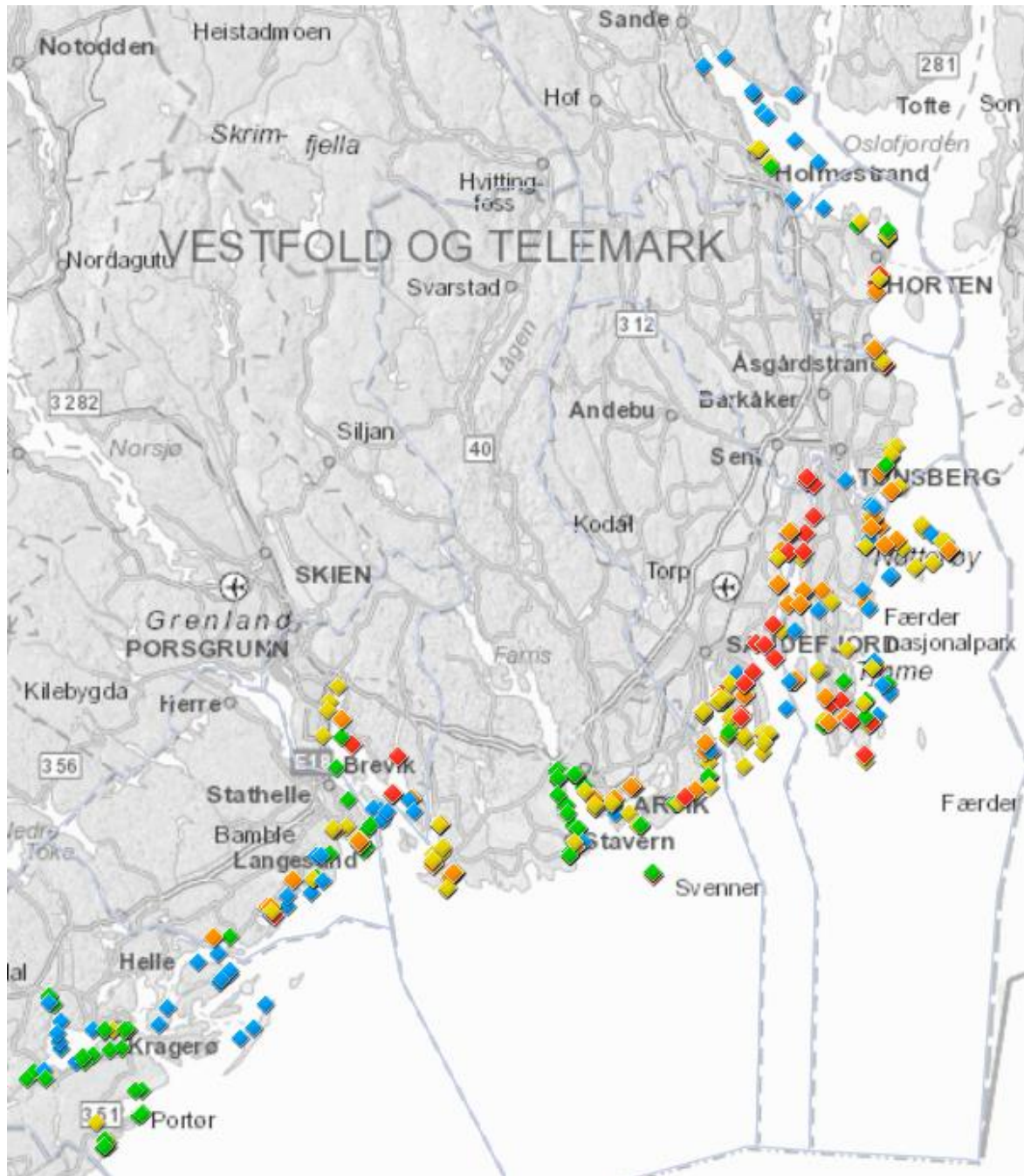
Figur 3; Ivrige fylkespolitikere tar i et tak!

Resultater

Kartlegging av utbredelse

Det ble kartlagt til sammen 343 områder i 2020, og ikke overraskende finner vi østers nær sagt over alt i fylket (se figur 1).

Figur 4: Oversikt over kartlagte strender. Blå; Trenger kartlegging, Grønn; ingen østers, Gul; Lite østers, Oransje; Middels østers og Rød; Mye østers.

ØSTERSDUGNADEN

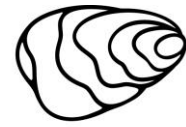
Mange av disse områdene har blitt kartlagt tidligere år, og det viser seg at mange har fått en betydelig redusert mengde stillehavsøsters. Det er også mange steder det ikke har etablert seg stillehavsøsters på selve strandarealet, noe som er positivt. Ofte ser vi imidlertid at det har etablert seg en god del i utkanten av selve badearealet, men som likevel vil påvirke badearealet.

Det er også områder som vi ser har fått en økning i utbredelse, og dette er områder det er viktig å ta tak i neste sesong. Mengden av nye påslag ser generelt ut til være mindre i år enn i 2019. Likevel varierer dette mye, og vi kan forvente at enkelte steder vil ha fått en stor mengde påslag.

Tabell 1 Oversikt over kartlagte områder 2020

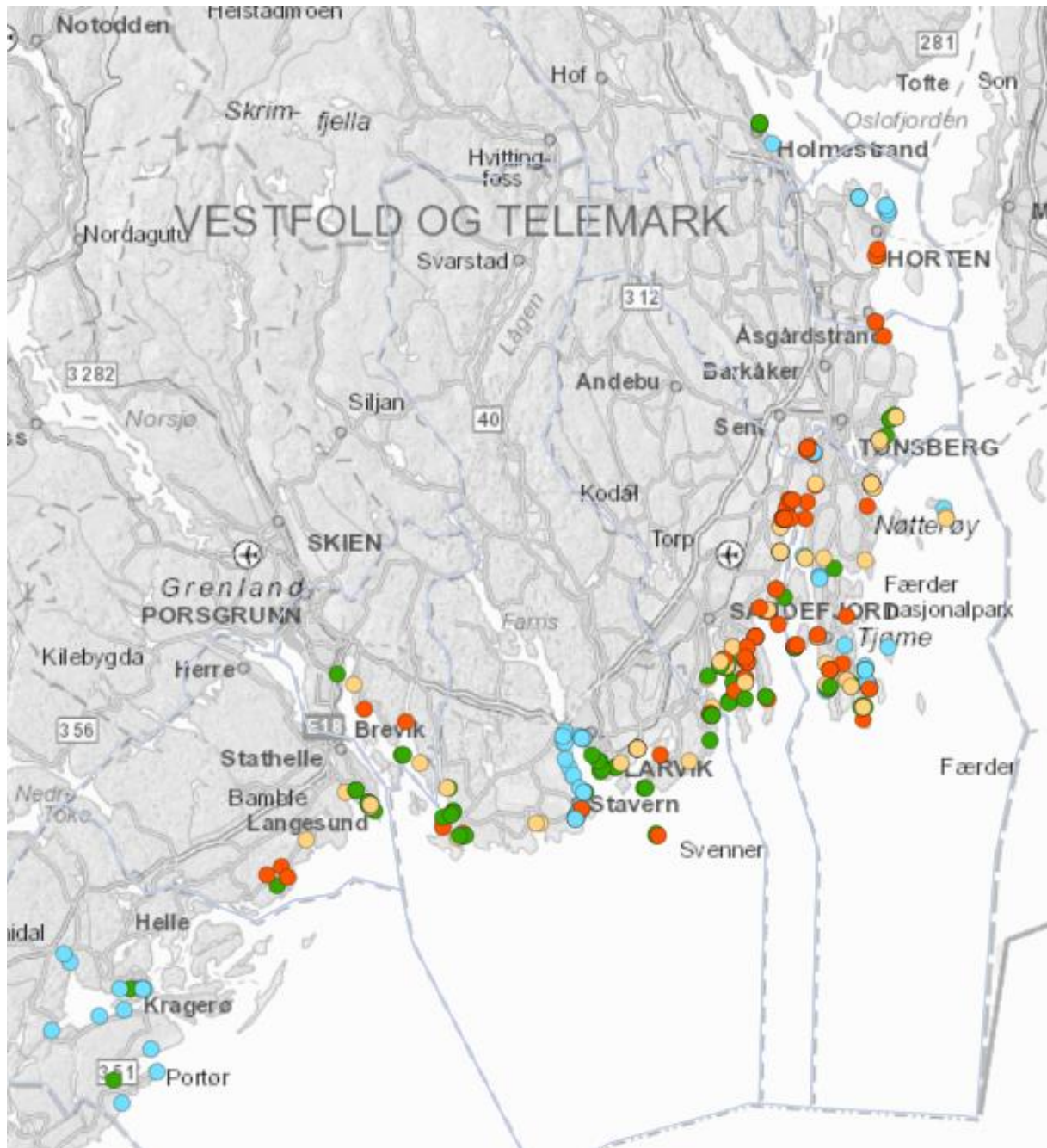
Kommune	Mengde stillehavsøsters registrert under kartlegging				Sum
	Ingen	Lite	Middels	Mye	
Holmestrand	1	4	0	0	5
Horten	8	6	3	2	19
Tønsberg	2	7	6	4	19
Færder	8	31	27	12	78
Sandefjord	2	32	13	13	60
Larvik	35	36	15	2	88
Porsgrunn	2	4	3	3	12
Bamble	8	11	7	1	27
Kragerø	31	4	0	0	35
	97	135	74	37	343

Kartlegging i verneområdene vil bli utført sent høsten 2020 og tidlig vår 2021 av hensyn til dyre- og plantelivet. Det er også en stor overlapp mellom viktige naturområder (utenom verneområdene) og friluftsområder. På mange av strendene som er vist i figur 1. er det også kartlagt viktige naturtyper som for eksempel bløtbunnsområder i strandsonen og ålegrassamfunn.

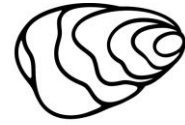

Plukking på strender og badeområder

Det ble totalt ryddet 30 161 kilo stillehavsøsters på 249 områder, fordelt på 329 dugnader (se tabell 2, figur 2, samt innsynskart; <https://nyweb.vfk.no/ostersdugnaden/meny/hvordan-bidra/kart/>). Ofte blir det gjennomført flere dugnader på samme sted, og dermed blir antallet dugnader høyere enn antall strender/badeområder som har blitt plukket. Dette er tall som har blitt registrert i Østersdugnadens kartportal og er dermed å anse som et minimum.

Figur 5: Oversikt over ryddede strender. Blå; Klarert og trenger ikke plukking, Grønn; plukket 90%, Gul; Trenger litt mer plukking. Rød; Trenger mye mer plukking.

ØSTERSDUGNADEN

Dette inkluderer 58 områder hvor Østersdugnaden har vært og hvor en har konkludert at en ikke trenger å iverksette dugnad. Det er viktig å synliggjøre slike områder også.

I tillegg kommer de som har ryddet sine private strender uten å melde dette inn, men som kun har benyttet seg av tilgjengelig opplæringsmateriell eller har lånt utstyr.

Tabell 2: Oversikt over områder som ble ryddet for Stillehavøsters i 2020

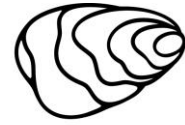
Kommune	Ikke behov for rydding	Områder hvor det er ryddet 90 %	Ryddet, men bør rydde litt mer	Ryddet, men bør plukke mye mer	Sum områder	Sum kilo ryddet
Holmestrand	1	3	0	0	4	15
Horten	8	1	2	6	17	860
Tønsberg	0	4	2	5	11	2114
Færder	14	10	19	15	59	8829
Sandefjord	1	15	15	27	58	15062
Larvik	22	26	9	8	65	2132
Porsgrunn	0	3	2	2	7	671
Bamble	1	8	4	3	16	467
Kragerø	11	2	0	0	13	11
	58	72	53	66	249	30161

Verneområder/viktige naturområder

Mange verneområdene som Fylkesmannen fokuserer på er viktig trekkområder for fugl, og forstyrrelser i disse områdene bør begrenses til et minimum i hekketid og trekktiden.

De beste tidspunktene for å gå ut i disse verneområdene er derfor tidlig på våren eller sent om høsten. Det var tenkt å komme seg ut i noen av verneområdene tidlig på våren 2020, men dette ble utsatt til høsten 2020 pga. koronasituasjonen. Det vil bli satt i gang kartlegging i verneområdene i slutten av oktober/begynnelsen av november.

Verneområdene som er valgt ut for kartlegging og rydding er så langt: Presterødkilen, Bliksekilen, Ilene, Bastøy, Indre Viksfjord, Hummerbakken, og Mølen. Det vil også bli utført en kartlegging langs vestsiden av Jomfruland og Stråholmen i Jomfruland nasjonalpark enten høsten 2020 eller våren 2021.

ØSTERSDUGNADEN

Det bør rettes en ytterligere innsats mot bløtbunnsområdene for å holde stillehavsøstersbestanden i sjakk lokalt. Dette for å sørge for at beitende sjøfugl og andre arter som er avhengig av naturtypen ikke får forverrede forhold.

Når det gjelder plukking i andre viktige naturområder er det som nevnt over i mange områder overlapp mellom friluftsområdene som blir plukket og områder med naturområder som er klassifisert som *Viktige* eller *Svært viktige*. Effekten av plukking

Østersdugnaden klarer ikke å komme stillehavsøstersen til livs, og det har heller aldri vært intensjonen. Stillehavsøsters har kommet for å bli, med mindre det skjer drastiske endringer i det naturlige miljøet. Plukkingen over flere år viser derimot at det hjelper lokalt. Dette er på ingen måte overraskende, men viser også at det vil være et behov for jevnlig å sørge for å fjerne østers der de kan gjøre skade.

Som et ledd i å se på effekten av plukkingen, har det blitt gjort forsøk på å rydde et område på Eidene i Færder kommune fritt for østers. Dette er et grunt sund som har hatt svært store bestander, men som det er oversiktlig å følge med på.

Utover dette støtter vi oss på mer vitenskapelige undersøkelser som blir utført av Havforskningsinstituttet årlig.

Samarbeid med Østersnæringa

Aktørene som driver med stillehavsøsters kommersielt har en helt annen tilnærming til rydding av stillehavsøsters. De må blant annet forholde seg til et regelverk som i stor grad gjør samhandling utfordrende. Det er likevel forsøkt å samhandle med noen av aktørene, i den forstand at østers plukket på dugnad har blitt levert til mottak for videre prosessering. Resultatet av dette er varierende, men i noen tilfeller fikk både østersnæringa og Østersdugnaden utnyttet dette godt. I disse tilfellene er det viktig av alle tillatelser og vannprøver er godkjente. Dette er det næringa som har ansvaret for.

Det er likevel et potensiale i dette som en må forsøke å videreutvikle. Næringa kan blant annet være en viktig aktør for å rydde yngleområder. Rydding av områder med spesielt mye stillehavsøsters og stor grad av yngling er et viktig tiltak for å begrense spredningen av arten.

Status i hver kommune

Holmestrand

Det er utført relativt lite kartlegging i Holmestrand i år, men dette bør gjennomføres mer grundig neste sesong.

I Holmestrand kommune er det generelt lite stillehavsøsters, og det ser ut til å være mindre mengder jo lengre nord en kommer. Det har likevel etablert seg bestander av stillehavsøster jevnt over i kommunen, og det er derfor viktig å følge med på noen områder litt ekstra neste sesong.

Dette gjelder særlig i området Sandsletta, hvor det har etablert seg en god bestand. Det gjelder også øyene Kommersøya, Gåsrumpa, Killingen og Langøya, samt de viktigste badeområdene nordøst i Sandebukta. Den grunne bukta Mulvika bør også undersøkes grundigere og følges med på.

Horten

I Horten har det i hovedsak blitt kartlagt fra Åsgårdstrand til Falkensten, og konklusjonen er at det generelt sett er lite stillehavsøsters i Horten.

I området Karljohansvern er det lite stillehavsøsters, mens det er noe mer i indre Havn og vestover.

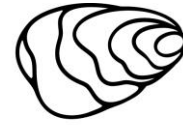
Likevel er det mye små østers i området Borre-Rørestrand. Det har blitt utført en god del dugnader i dette området, og det vil være et behov for dette de kommende sesongen. Denne strekningen er også mye brukte hekke- og oppholdsområder for fugl, så plukkingen må ta ekstra hensyn til dette. Dette er grunne områder, så plukking på lavvann er svært effektivt. Østersen sitter som regel på små og store stein i dette området.

Det blir viktig å få kartlagt vest for Horten sentrum neste år, og da spesielt følge med på utviklingen rundt Varnestangen. Dette gjelder også Bastøy, som er et mye brukt rekreasjonsområde.

Tønsberg

På strendene sør for Åsgårdstrand varierer utbredelsen mye, med tidvis store lokale bestander. Det er verdt å følge med på utviklingen, samt sette inn dugnader på de mest brukte stedene, for eksempel i området rundt Feskjær.

Sørover fra Slagentangen har det ikke etablert seg store bestander i badeområdene, mye grunnet det eksponerte farvannet. Det har blitt utført dugnader i områdene Karlsvika, Skallevold, Furustrand og Ringshaug, hvor det har blitt plukket noe. På sistnevnte strand har det tidvis vært stort engasjement, og selv om det har blitt plukket lite på strendene, så har det blitt plukket en del ved moloen i sør. Dette er et mye brukt område, og det er derfor viktig å bidra til å videreføre engasjementet i denne delen av Tønsberg. Det kreves til tider snorkling i dette området.

ØSTERSDUGNADEN

Når en kommer ned til Bogen og Klopp begynner bestandene å bli større. Oppsamlingspunktet på Klopp har blitt hyppig brukt, samt at det har blitt gjennomført flere dugnader i området. Det er fortsatt mye østers i dette området, selv om strendene begynner å bli ganske fri for østers. Dette området bør fortsatt prioriteres.

Det har blitt utført lite på Husøy denne sesongen, selv om det stedvis er mye østers på noen friområder. Dette må tas tak i neste år, og vi må bidra til lokalt engasjement. Dette gjelder også Ormøy, som har en god bestand på strendene.

I kanalen igjennom sentrum er det blitt observert mye østers på ikke-typiske badeplasser. Dette må følges med på i neste sesong.

Vest for sentrum, og spesielt i området Sandodden er det mye stillehavsøsters. Det har blitt gjennomført flere dugnader og også her har oppsamlingspunktet fungert godt. Det er fortsatt mye østers i dette området, og må derfor prioriteres også neste år.

Færder

Generelt sett er det mye stillehavsøsters i hele Færder kommune. Det er likevel gledelig å se at ryddingen flere steder hjelper lokalt, da det blir mindre østers å finne på selve rekreasjonsområdene. En må likevel forvente å fortsette med kartleggingsarbeid og plukking, slik at en kan holde det verste borte fra strendene som er mest i bruk.

En ser også at det er en del grupperinger i Færder plukker og komposterer på egen tomt. Dette er for så vidt helt fint, og det er gledelig at informasjonen Østersdugnaden sprer kan bidra til også dette.

På Vestfjordens østside er det mye stillehavsøsters, og dette er ett av områdene det drives kommersielt med stillehavsøsters for konsum. På strekningen ligger det mange små og store friområder som har blitt plukket flere år, og som det trengs overvåking på i årene som kommer. Vi ser at det på mange steder blir mindre østers på selve badeområdene, og det er det som er overkommelig i denne sammenheng.

Noen utvalgte områder med stor bruk som bør fortsatt prioriteres framover er Hellastranda, Munkodden, Ørastranda, flere strender på Veierland, Hudø, Lindholmen og Bekkevika.

På Eidene litt lengre sør er det store mengder, og det har vært prosjektets mål å få ryddet dette området fritt. Den øvre delen er ganske bra, mens i de nedre delene er det betydelige mengder. Tanken er at dette er et område det er lett å følge med på i årene framover, for å se på hvor fort de eventuelt reetablerer seg.

Når en kommer sør for Eidene, så begynner det et litt mer eksponert farvann, og bestanden minsker betydelig på friområdene. I de indre strøkene er det fortsatt mye østers, men en må rundt Verdens ende og opp i Røssesundet før en kommer til store mengder igjen.

I Røssesundet, som skiller Tjøme og Hvasser, er det fortsatt mye stillehavsøsters, både på rekreasjonsområdene og på de grunne ålegrassengene i hele sundet. Her må fokuset være å holde bestanden unna de mest brukte strendene. På flere områder har det pågått godt organiserte dugnader flere år nå, og på for eksempel Malurtodden så klarer en å holde bestanden nede. Det er fremdeles mye østers der, men det ligger på 1-2 meters dyp. Andre områder en må fokusere på her er Risbrua og på områder i Grimestadbukta.

ØSTERSDUGNADEN

Lengre nord, på Færderes østside, blir Torødstranda, Ulvøtangen og Verdun viktige områder framover. I tillegg blir Fjærholmen og Dunholmen, som ett av de mest brukte friområdene i Færder viktige å holde under kontroll.

Rundt Hvasser er det varierende utbredelse, men det er lite østers på den populære Lilleskagen og i Sandøsund. På Fynsletta er det mye østers, men mesteparten ligger litt utenfor de mest brukte badeområdene. Her er det også viktige bløtbunnsområder som kanskje bør prioriteres.

Ute i skjærgården og i Færder nasjonalpark er det til dels små mengder stillehavsøsters på strendene på de fleste øyene. Her har det tidligere blitt utført en rekke dugnader, som i kombinasjon med lett-plukkede arealer, har bidratt til at bestanden blir holdt nede. Det er likevel viktig å fortsette å prioritere de mest brukte områdene, som for eksempel Søndre Årø, Ildverket, Ekornholmen og Bolærneøyene.

Sandefjord

Også i Sandefjord er det mye stillehavsøsters og stort behov for å bistå med kartlegginger og legge til rette for dugnader.

Generelt sett er det mest østers i Vestfjorden i gamle Stokke. Sandbånn badeplass i Melsomvik er et sentralt område som det bør fortsette å fokusere på, da det er mye påslag i dette området. Det har i flere år blitt ryddet betydelige mengder på Vårnes, og i dette området ser man en tydelig nedgang i østersutbredelsen. Her er det store utfordringer med mye smått, men tegnene på at dette hjelper i lokalmiljøet ser ut til å motivere ryddegjengen.

Utenfor Vårnes ligger øyene Gåsø og Ravnø, og disse bør en fokusere mer på i neste sesong. Andre strender som bør prioriteres her er Bogen, Storevar og Natholmen.

På Østerøyas østside ligger Skjellvika, et stort friområde med stor bruk, både i og utenfor sommersesongen. Området er stort, og det er fortsatt stort behov for plukking. Oppsamlingspunktet her hjelper til spontan plukking, men det bør fokuseres mer på dette området neste sesong. Det samme gjelder området Nordre Trubervika, som fortsatt har store mengder stillehavsøsters.

I Mefjorden er det store bestander på begge sidene av fjorden, og utbredelsen er størst i de indre delene av fjorden. Gokstadholmen og områdene rundt Grindolmen er et område som bør prioriteres neste sesong. Grinholmen er også et slikt område.

I ytre deler av fjorden er tilstanden på strendene ganske bra, men det kan forekomme store kolonier på større steiner. Grunnet mye bløtbunn i området, bør en i tillegg til vassing på lavvann, vurdere snorkling på høyvann for å ikke få for dårlig sikt.

I Sandefjordsfjorden er det lite stillehavsøsters i de ytre områdene, men i området fra og med Langeby Camping til og med Korsvika er det store mengder. Denne strekningen må fortsatt få høy prioritet. På denne strekningen ligger også områder som Buerøya og Vøra som bør prioriteres.

Områder som ligger litt mer eksponert, som for eksempel Asnes og Granholmen virker å ha fått mindre mengder enn for noen år siden. I Hemskilen naturreservat er det kun observert enkeltskjell av stillehavsøsters.

Larvik

Bortsett fra noen områder, så er det generelt lite stillehavsøsters i Larvik kommune. Dette kommer nok av at det er mye eksponerte områder. Likevel er det noen områder som har til dels store bestander, og som det må fokuseres på framover.

I området Tjølling er det generelt lite østers, men med noen unntak. I Håkavika er det en middels bestand av stillehavsøsters, spesielt i den dype delen av friområdet. De store områdene Svinevika og Herfellbukta har betydelig mer stillehavsøsters. Innsats på disse områdene neste sesong må forventes. På badeområdene på Ølbergholmen og Malmøya er det generelt lite stillehavsøsters, mens det er mye utenfor de mest populære badeområdene.

Inne i Viksfjord finner vi betydelige mengder stillehavsøsters, og spesielt i området rundt Vikerøya og i naturreservatet innerst i fjorden. I dette området pågår det også kommersiell høsting. For Østersdugnaden er det viktig å fortsette innsatsen på for eksempel Bjønness, Huestranda, og Ødegård, og det blir viktig å videreføre det lokale engasjementet rundt disse områdene. Svenner utenfor Tjølling bør også prioriteres videre.

Videre inn mot Larvik er det en del østers i de indre buktene, med Rekkeviksbukta som et godt eksempel. I Larvik sentrum og langs vestsiden av fjorden ned mot Stavern er det mange små strender, men her er det observert svært lite østers.

Rundt Stavern er det ikke mye østers på strendene, men på Korntin er det mye festet på steinbunn. Stavernsøya og områdene rundt bør prioriteres neste sesong.

Kysten utenfor Brunlanes er eksponert, og har lite stillehavsøsters. Her er Naverfjorden og Omrestranda unntak, og bør fortsatt prioriteres. Det mest vanlige her er enkelte kolonier på større steiner. Det samme gjelder på de store strendene sør for Helgeroa, hvor det mest vanlige er enkelte kolonier på stein.

I Barkevik nord for Helgeroa er det igjen en del østers, spesielt i de indre delene.

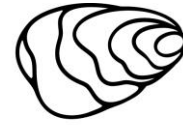
Porsgrunn

Generelt sett er det lite stillehavsøsters i Porsgrunn kommune, men det er flere steder hvor vi ser at stillehavsøstersen har etablert seg. Det er viktig å forsøke å redusere bestander på et tidlig tidspunkt, spesielt på de mest brukte områdene.

Det er hovedsakelig Eidangerfjorden og Ormerfjorden innsatsen for sesongen har vært fokusert på. Det er i disse fjordene at bade- og friområdene i Porsgrunn befinner seg. I påfølgende beskrivelse er det tatt utgangspunkt i øst-vest.

Det er flere friområder og badesteder på Håøya i Mørjefjorden. Øya er tilgjengelig fra land, men østersplukking fra landsiden er mer eller mindre uegnet. Ved plukking er det kun aktuelt å komme til øya med båt. Områdene på Håøya, spesielt Skolebukta, inneholder svært mye østers. Her er det hensiktsmessig å legge inn en betydelig innsats neste sesong.

Veaholmen, øya rett øst for Siktesøya inneholder mye østers. Rydding er gjennomført, men området bør ryddes ytterligere neste sesong.

ØSTERSDUGNADEN

I området Sandøya, Bjørkøya og Siktesøya rapporteres det om betydelige forekomster av østers. Disse lokalitetene bør kartlegges nærmere neste år, med sikte på å få ryddet de viktigste områdene. I Ormerfjorden er det plukket en del, og spesielt Sildevika er en lokalitet det kan plukkes mer på.

Det er middels til små mengder av stillehavsøsters på østsiden av Eidangerfjorden, ved Brønnstadbukta og ved Røra. Sistnevnte er ryddet og det vil kun være hensiktsmessig å registrere eventuell nyetablert østers her i 2021.

I Brønnstadbukta kan det plukkes mer. Innover i fjorden er det lite eller ingen forekomst, Olavsberget innerst i fjorden er helt fri for østers. På vestsida av fjorden mot Brevik er det lite eller ingen forekomst, da lokalitetene med små forekomster er ferdig plukket.

Dersom det er praktisk mulig, kan det neste sesong være hensiktsmessig å fokusere ytterligere på friområder og strender på øyer og holmer i Porsgrunns fjorder. Når det gjelder spredning av stillehavsøsters på nevnte steder, er det liten grunn til å tro at Eidangerfjorden vil ha stort påslag av østers neste sesong, men det vil nok være tilrådelig å overvåke situasjonen nøye

Bamble

I Bamble er det store variasjoner i utbredelsen av stillehavsøsters, noe som har blitt bekreftet ifm. kartlegging. De mer værharde lokalitetene i Bamble kommune er forskånet for særlig spredning av østers (som f.eks. Steinvika i Langesund og Hydrostranda), men det er de skjermede vikene og fjordene i Valleskjærgården som er spesielt utsatt. I tillegg kommer enkelte steder i Rognsfjorden, samt Åbyfjorden, Brevigstrand og særlig Trosbyfjorden.

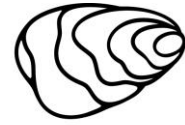
I Rognsfjorden har Krogshavn, Sandvika og Rognstranda blitt ryddet for betydelige mengder. Krogshavn har blitt plukket ved flere anledninger, og vi kan si Sandvika er ferdig ryddet. Rognstranda er et svært godt besøkt badeområde med mange ulike små vikene det kan være lurt å fortsette å plukke neste sesong, selv om det er gjort betydelige innhogg i bestanden her.

I Åbyfjorden er Skokløya et sted det bør fokuseres på neste sesong. Området er kun tilgjengelig fra båt.

Brevigstrand og Trosbyfjorden er de stedene i Bamble med mest påslag. Her er det flere steder, som for eksempel Brevigstranda camping, Rakkestadstranda og Buvollen, som kan plukkes også neste år. Kjønnøya er også et område der vi kan finne en del østers, og det kan særlig være en ide å engasjere hyttebefolkningen her ute, da det er mange små steder folk bader fra. På disse stedene er det såpass betydelig forekomst av østers at det vil være hensiktsmessig å plukke videre her neste sesong.

Kragerø

I Kragerø har det vært fokusert på kartlegging dette året. Generelt sett er det veldig lite stillehavsøsters på strender og badeområder i Kragerø. På kun to steder ble det funnet og ryddet for stillehavsøsters.

ØSTERSDUGNADEN

Dette betyr ikke at Kragerø ikke skal fokuseres på neste år, da det kan være til dels ekstreme mengder i områder som ikke nødvendigvis er til direkte sjenanse ifm. friluftsliv, men som indirekte truer disse verdiene.

Områder det bør fokuseres på neste sesong er innenfor og i randsonen av Jomfruland nasjonalpark og øyene i nord. Her er det mye stillehavsøsters, og det er store verdier for både friluftslivet og naturmangfoldet.

Økonomi:

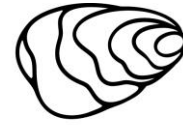
Tabellen nedenfor viser dokumenterte utgifter og inntekter i Østersdugnaden 2020.

Utgifter

Synliggjøring og tekniske løsninger	21000
Utstyr og klær	49000
Avhending og transport	45000
Innleid mannskap	395000
Lønnsmidler fylkeskommunen	400 000
Lønnsmidler Fylkesmannen	75000
Sum	985000

Inntekter

Lønnsmidler Fylkesmannen	75000
Kapital fra Fylkesmannen	250000
Lønnsmidler fylkeskommune	400000
Kapital fra Fylkeskommunen	260000
Sum	985000

ØSTERSDUGNADEN

Oppsummering og anbefaling for videre gjennomføring

Østersdugnaden er svært fornøyde med årets gjennomføring, og opplegget har stort sett fungert godt. Noen justeringer vil det alltid være, men dette er på detaljeringsnivå.

Det vil stadig være behov for kartlegging av bestander. Dette for å følge med på utviklingen i fylket, samt for å identifisere nye områder hvor det trengs innsats. Kartleggingsappen fungerer godt, og det er viktig at denne brukes i felt. Dette minimerer etterarbeidet i etterkant. Det er også viktig for å kunne prioritere mannskap gjennom sesongen, samt vurdere hvor mange dugnadsfolk de ulike områdene trenger.

Når det gjelder feltarbeid, så har det stort sett fungert godt. Det er imidlertid mer og mer synlig at det er i hovedsak rundt oppstarten i mai, samt juni og juli det trengs tilgjengelig mannskap, og at august er mer rolig. Arbeidsoppgavene varierer også igjennom sesongen, og i enkelte deler av sesongen kan det vurderes å få inn flere folk for å gjennomføre enkle og konkrete oppgaver. Spesielt gjelder dette innenfor sommerferien.

Det er viktig å understreke at Østersdugnaden er en tilrettelegger for private initiativ / dugnadsinnsats på bakgrunn av plukkernes egeninteresse av å bruke et bade- og friluftsområde. Østersdugnaden er med andre en tilrettelegger for de som ønsker å gjøre noe med stillehavsøstersproblematikken.

Det viktigste framover er å jobbe for at dette faktisk blir en dugnad, og at det ikke blir en forventning om at feltmannskapet vi har tilgjengelig er de som skal utføre alt av plukking. Det bør derfor fokuseres mer på å lande faste dugnadsgjenger på de ulike stedene der det er mulig. Deres lokalkunnskap er viktig for effektiv og rasjonell pukking. Vi ønsker mer av private initiativ. Det krever at det jobbes en del med dette før ny sesong kommer i gang.

Før neste sesong blir det spennende å utrede mulighetene for å få til en bedre avhending og etterbruk enn det som er i dag. Spesielt viktig blir det å følge opp resultatene fra årets kalkbrenning, og sørge for at det legges til rette for dette neste sesong. Oversikt over nødvendige tillatelser må framskaffes, og logistikken rundt dette må avklares. Dette må skje i samarbeid med andre involverte aktører.